

felületeken és az oltár mögötti homlokkal tető alatti megnyitásban, az oldalsó üvegfalakon jut be a térbe. A nagy „sátor” alatt az ember és az emberfeletti, a külső és belső tér elválaszthatatlanul összekapcsolódik egymással. Így kíván — és tud — válaszolni a ma építészre korunk kérdéseire, melyben a tudomány ijesztő mélységekben tárja fel a részecskék és a kozmosz világát. Tudásunk és kétségeink a világról, mozzatőröiről új szintézisek igényét vetik fel. Ezt kell kifejeznie a ma templomépitészetének.

De akkor mit adnak nekünk — kérdezhetnénk — a régi korok templomai, a műemlékek, ahol mégis az emberiség döntő többsége imádkozik? Többet is, mást is. Az időtlenség szépségét, a ködbe vesző múlt árnyaival, küzdelmekkel, kudarccal és diadalmas lendületekkel való bensőséges találkozást. Ez az a többlet, amit egy ma épült, de történelmi stílusú épület nem tud nekünk nyújtani.

A modern templomépitészet a képzőművészeti felfogásnak az előzőekben említett változásaival is sikerrel megbirkózott. Ma már nemcsak figuratív — olvasmányos — falképek, üvegablakok készülnek, mint például a középkorban, hanem, egyszerűbb, az asszociációkra építő primér formák-színek kompozíciói. De legyen ilyen, vagy olyan; egy kritériuma van értéküknek: jó legyen a mű. Hogy ez mit jelent? Le lehet írni néhány vonását, de azt nem, mi az a torokszorító érzés, amely elfogja az embert egy igazi jó alkotással való találkozáskor. A törekvések sokfélék.

Befejezésül egy érdekesség: a heidelbergi Szent Lélek-templomba Johannes Schreiter olyan festett üvegablakokat tervezett, amelyek mindegyike a mai élet más és más területéről veszi témáját: látható ott EKG-görbe, lyukkártya, nyomtatott áramkör, térkép, közlekedési tábla. Mindez hozzátarozik és hozzátartozhat a modern építőművészethez.

ANTAL ATTILA

Házsongárdi emlék

Dsida Jenőnek

*Az utat hozzád nem mutatta tábla
de segített fű kő és virág
és hogy öregkori verseidre várva
nem moccantak őreid a fák —
te persze hallgattál... de lásd hiába
tudtuk hogy csönded fájdalomtalan
míg ejtőzött lenn a kétnevű város
a sorsod felzúgott bennünk ordasan
s szavaink hogy vissza-visszanyeltük
hittük oly árváknak magunkat veled
kikre bajt koloncnak tornyosan raktak
az emberpróbáló égiek földiek
s ők dühös átkot mégsem okádnak
mert erejük egyetlen titka hogy szelídek*